

روایت جک استروا از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲

۲۷ مرداد ۱۴۰۳ ساعت ۱۷:۴۲

فرمان عزل را به دست سرهنگ نعمت‌الله نصیری داده بودند تا برای مصدق ببرد که او را درجا دستگیر کردند. شاه دیگر درنگ نکرد و با هواپیمای شخصی خودش به بغداد پرید و از آنجا به رم رفت.

جک استراو وزیر خارجه اسبق انگلستان در روایت خود از کودتای ۲۸ مرداد، نقشه سیا و ام ای ۶ را شرح داده؛ از تبلیغاتی که ضد مصدق به راه افتاد و هدفش القای این موضوع بود که با انتشار اسناد جعلی (که همه گمان کنند این‌ها اسناد مخفی است و به بیرون درز کرده) نشان داده شود مصدق طرفدار حزب توده و حامی شوروی است. یکی از فرض‌های کلیدی کودتاچیان این بود که گمان می‌کردند در آن زمان اکثریت روحانیون شاخص و هواداران آن‌ها مخالف مصدق هستند. اما آیت‌الله بروجردی از این بلوا دوری گزید و دخالتی در سیاست نکرد. به نوشته استراو، مصدق سرگشته که دیگر نمی‌توانست بر اوضاع مسلط شود، در این زمان بزرگترین و هولناک‌ترین لغزش حیات سیاسی خود را انجام داد. مصدق برای فرار از این تنگنا دست‌وپایی زد و باز بیشتر در گردابی که سیا و سی‌آی‌ای برایش نقشه کشیده بودند فرو رفت. تصمیم گرفت همه‌پرسی برگزار کند و با اصلاح قانون انتخابات مجلس تازه‌ای بر سر کار بیاورد و اختیارات قانونی خود را تضمین کند. بدون وجود مجلس حالا شاه اختیار قانونی و کاملی داشت که فرد دیگری را به نخست‌وزیری بگمارد. شاه فرمان عزل مصدق را داد؛ به محض امضای این فرمان، کودتا با نام رمز آژاکس کلید خورد (نامی که سیا به آن داد و در بین ام‌آی‌۶ همان نام عملیات چکمه را داشت). کودتاچیان که از امضای فرمان نیرو گرفته بودند قرار بود از جمعه شب ۱۴ اوت (۲۳ مرداد) کار خود را آغاز کنند. اما این وسط ۲۴ ساعت زمان باارزش هدر رفت چون فرماندهان در این فاصله نمی‌توانستند عوامل اجرایی خود را در تهران پیدا کنند و راه‌های تماس آن‌ها قطع شده بود. مساله امنیت همیشه یکی از شاه‌رگ‌های مهم هر کودتایی است. در ۱۵ اوت (۲۴ مرداد) گمان ضعیفی که کودتاچیان برده بودند به یقین بدل شد و دیگر شک نداشتند که اطلاعات حیاتی کودتا به بیرون درز کرده است. فرمان عزل را به دست سرهنگ نعمت‌الله نصیری داده بودند تا برای مصدق ببرد که او را درجا دستگیر کردند. شاه دیگر درنگ نکرد و با هواپیمای شخصی خودش به بغداد پرید و از آنجا به رم رفت.

منبع: جک استراو، کار کار انگلیسی‌هاست (چرا ایران به ما بی‌اعتماد است؟)، ترجمه علی مجتهدزاده، تهران، انتشارات: کتاب

پارسه، چاپ اول، ۱۳۹۸، ص ۱۲۳

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48484/روايت-چك-استروا-كودتا-پ-استروا-چك-روايت/48484>